

at købe Stemmer eller ikke? Skulde det være mindre forkasteligt at købe Stemmer ved at betale dem med en anden Mand's Eiendom, end ved at betale dem med sin egen? Og dernæst vil jeg sige, at jeg — det er ikke saa langt tilbage i Tiden, det sker hver Dag — sjældent har oplevet noget Valg, hvor man ikke har hørt fremsætte Løfter om Nedsættelse af Stat, Sold og Lignende. Skulde det ikke ogsaa være Løffemidler, hvorved man vil vinde Stemmer, Løffemidler, der blive betalte af Andres Lomme, og ikke af de ærede Agitatorers egne, men som i moralsk Henseende ikke er bedre, end om de vare betalte af egen Lomme. Jeg maa sige de Herrer, at jeg kunde sympathisere med dem, hvis de virkelig stillede dem rent og klart paa det Standpunkt, at de vilde hævde enhver Vælgers fri Benyttelse og Anvendelse af sin Stemme, men en saadan Frihed har virkelig aldrig været hævdet fra deres Side. De have anvendt Agitation, Tryk, som har været langt mere almindelig end selv det, der er anvendt ved dette Valg fra Højres Side, og naar man har set, at den Side af Salen, for hvilken de Herrer ere Talsmænd, ved forskjellige Valg h've flaaet sig op til saa stort et Antal Stemmer, som Tilfældet er, skal jeg ikke gaa tilbage til, hvad der er fremhævet ved forrige Valg om, ad hvilke Veie det er opnaaet. Det er en bekendt Sag, at der er blevet givet en saadan Fremstilling af Forholdene, at mange stakkels og ensfoldige Vælgere, der ikke vare saaledes inde i de politiske Forhold, virkelig maatte tro, at det var et Livsspørgsmaal, for ikke at sige en Vel-færdsfag at forhindre, at der kom nogen Højre-mand ind i Thinget. Nu vil jeg gjøre opmærksom paa med Hensyn til den hele store Forhandling om, hvad Godseierne have anvendt for Tryk, at da vi forhandlede om den almindelige Valgret, da var det den almindelige Erkjendelse, at baade Godseierne og andre i lignende betydeligere Samfundstillinger vilde paa Grund af disse deres Stillinger komme til at udøve en høi Grad af indirekte Indflydelse paa Valgene. Det blev fremhævet som et af de allervæsentligste Motiver, og en af de bedste indirekte Erstatninger for, at de ellers næsten vilde forsvinde med hele deres Interesse, naar den almindelige Ret blev gjort gjældende. Men hvorledes bragte man den til Udførelse? Saa snart vi havde faaet den almindelige Valgret, lagde man ikke: hvis I finde en human Godseier, saa støt hans Valg; nei, det Første, man gjorde, var, at man stemplede Godseierne som Fjender af Friheden, som uoverdige til at nyde den menige Mand's Lillid. (Th. Nielsen: Zytphen-Abeler!) Jeg tror, vi have saa mange Exempler, vi kunne anføre, at jeg ikke tror, jeg behøver at fremdrage noget. Utsaa, mine Herrer! saaledes lad denne Samfundsklasse, der ganske vist saa stærkt som nogen anden var interesseret i en eldlig Udførelse af vor Forsatning, ved en Agita-

tion, der principmæssig gik ud paa at udelukke den fra Deltagelse i det politiske Liv, tvungen til indensfor lovlige Grændser, som det ofte nok er omtalt, at værges sig imod en saadan Agitation. Anvender man berettigede Midler og holder man sig til, hvad der er ret og billigt, anser jeg ikke en Agitation som denne for utilladelig. Det kan være muligt, men jeg tror det ikke, indtil jeg har set Bevis foreligge for det Mødsatte, at man paa sine Steder har overtrædet de rette Grændser i Agitationens Tjeneste, men det er saa flet af underordnede Subjekter, for hvem ingen Anden kan have Ansvar end de selv. Utsaa, i den Retning skulle vi ikke sælde nogen Dom, men kun sige saa meget, at den Bitterhed og den — om jeg maa bruge det Udtryk — Yderlighed i Anvendelsen af Midlerne, som de Herrer saa stærkt paalagde, er sandelig anvendt i saa vid Udstrækning af dem som af Nogen. Det har været lidt nok fremdraget og lidt nok beklaget. Her tales f. Ex. om Trusler fra enkelte Godseiers Side, en Paastand, som forøvrigt ikke alene ikke er bevist, men efter hvad jeg tør antage, ikke alene er ubeviselig, men staar i Modstrid med, hvad der faktisk foreligger; men jeg siger, at naar der paastaas, at der er anvendt et saadant Tryk fra Godseiernes Side, skulle de Herrer nævne hvem der har fremdraget et endnu stærkere Tryk paa samme Maade, skjøndt de høre til deres eget Parti. Naar man f. Ex. har fortalt, at Godseierne snart vilde bruge Træhesten og Hundepistolen ligesom i gamle Dage, er det jo ogsaa et stærkt Tryk paa Vælgerne (Modsigelse). Jo, det er blevet offentlig omtalt baade i Højre- og Venstreforretninger af, hvad der er foresaldet paa offentlige Møder, og er det Tryk ikke saa stærkt som noget, der er blevet anvendt i Danmark? Det er bekendt, og det har i alt Fald flaaet i en hel Del af Landets Blade, at ved forrige Valg endog Præster have holdt Foredrag for deres Menighed, og at man har fortalt eller indbildt et lille Sogn, at, dersom det støttede Regjeringens Kandidater, saa vilde Beseftningsforslagene komme til Udførelse, og det vilde paabebyrde Sognet saa store Udgifter, at selv om Beboerne folgte deres Gaarde, vilde det ikke strække til. Er det ikke et Tryk paa Vælgerne, naar man meddeler dem saadanne Historier, selv om de ere usande, og faar dem til at tro det? Og Beskyldningerne for den Slags Tryk maa de Herrer ikke vælte over paa Højre, de ere anvendte i saa stor Udstrækning og med en saadan Styrke paa deres Side, at de vanskeligt vilde opleve den Dag, da der kan komme den tilfærlige Modvægt fra Højres Side. — Jeg vil ikke trætte Forsamlingen ved at udtale mig videre i en Sag, som jo fra begge Sider er nogenlunde udbæteret, men jeg vil blot udtale, at, hvis de Herrer saa varmt og inderligt ville respektere Valgfriheden, som de nu udtale det, naar de staa lige over for deres Modparti, tvivler jeg ikke paa, at saa vil